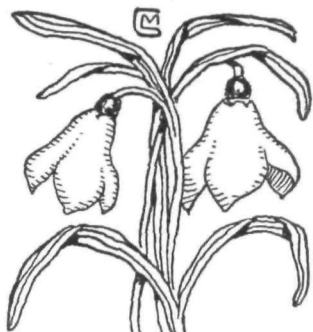

PRILOGA

ZVONČKU

KRISTINA KEŠETOVA:

■Moj najljubši učni predmet.

dkar hodim v šolo, imam največje veselje do zgodovine. Ne rečem, da bi mi drugi predmeti ne ugajali, pa vseeno imam zgodovino najrajša. Pri tem ima pač največjo zaslugo gospodična učiteljica, zakaj ona mi je s svojim lepim pripovedovanjem tako priljubila zgodovino.

„O čem pa pripoveduje gospodična učiteljica?“ bi marsikdo radovedno vprašal. O različnih narodih pripoveduje, divjih in bojaželjnih, ki so napadali naše pradede, n. pr. Huni, Obri, Madjari, Turki i. t. d. Vsi ti narodi so prišli iz Azije, bili so mongolskega plemena in jako divji. Zlasti Atila, kralj Hunov, je bil posebno znan po svoji krutosti. Požgal je veliko mest, kakor Emono, Akvilejo i. t. d. Sam se je imenoval šibo božjo. In to po vsej pravici, zakaj bil je res strašna šiba božja za vse evropske narode. Pravljica pripoveduje, da so ga dali, ko je umrl, najprej v zlato krsto, potem v srebrno in nazadnje v železno. Pokopače so pa umorili, da bi nihče ne zvedel, kje je pokopan najznamenitejši kralj Hunov.

Tudi Obri so bili jako divji narod, ki so podjarmili Slovence, naposled pa popolnoma izginili, da je nastal pregovor: „Izginil je kakor Ober.“

Nič boljši niso bili od Hunov in Obrov Madjari in Turki. Bili so še krutejši, zlasti Turki, ki so skozi 200 let jako pogosto hodili na obiske v naše kraje. Polagoma je pa minila njih „prijaznost“, da niso marali več priti, in dandanes se držijo kar bolj doma, v Turčiji. K nam jih ne mika več.

Pri napadih teh narodov seveda naši niso držali križem rok in čakali, kdaj jih oni premagajo, ampak prizadevali so si mnogo, da bi jim dopedali, naj gredo, odkoder so prišli. Ker jih pa oni menda niso razumeli,

so jim morali naši z orožjem pokazati, kar jim niso mogli dopovedati z besedami, in mnogo naših junakov si je zvilo v teh bojih nevenljiv venec slave, kakor n. pr. Nikolaj Zrinjski pri Sigetu.

Res, velika je bila tedaj kmetiška beda, zakaj od ene strani so kmete stiskali Turki, od druge pa gosposka Saj beremo v Aškerčevi pesmi „Pred cesarjem Maksom“, kako so prišli tožit odposlanci kmetov gosposko:

. Karkoli se komu poljubi.
počenjati z nami sme vsak!
Po hrbtu pretepa nas Turek,
a v lice nas bije graščak.

Ni čudno, da so se začeli kmetiški upori, ki pa vsi niso mnogo pomagali. Kmetom se je še vedno slabo godilo, dokler ni podala cesarica Marija Terezija svoje rešilne roke tlačnemu kmetiškemu stanu.

Kmete je še posebno zbeegal Martin Luther, ki je v teh časih začel učiti svojo vero. Zaradi evangeljske svobode so si kmetje po svoje razlagali evangelij in mislili, da bo sedaj konec tlake in desetine, in začeli napadati gradove.

Luthrova vera se je jako hitro širila in prodrla tudi na Slovensko. Sem so jo zanesli trgovci, ki so prišli iz Nemškega; dijaki, ki so se vračali z nemških vseučilišč domov, in rudarji, ki so prišli delat v koroške rudnike. Najbolj vneto so oznanjevali Luthrovo vero na Slovenskem Primož Trubar, Boštjan Krelj, Jurij Dalmatin in Adam Bohorič. Da bi se Luthrova vera hitreje širila, je Trubar tudi začel pisati knjige, in sicer on prvi slovenske. Zato so mu pa postavili hvaležni Slovenci v Ljubljani krasen spomenik.

Največji nasprotnik Trubarjev pa je bil Tomaž Hren, ljubljanski škof. Dal je vse njegove knjige sežgati, in pesnik Aškerc je zložil pesem „Lutski kres“, kjer pripoveduje, kako so gorele lutrske knjige.

Teh dogodkov se pač ne spominja tudi najstarejši možiček ne, zakaj od tega je že preteklo kakšnih 450 let. Nečesa drugega se pa morebiti še spominja kakšen starček. namreč francoskih vojn, ki jih je vodil neustrašeni, hrabri, premeteni, zmagoviti vojskovodja Napoleon Bonaparte. Ta je bil sin odvetnika v Ajaccio na otoku Korsiki. Zaradi svojih izbornih lastnosti pa se je pospel do francoskega cesarja in imel v oblasti skoro polovico Evrope. Takrat so bile tudi naše dežele deloma pod Francozi, združene v Ilirijo, o kateri je zložil Vodnik pesem „Ilirija oživljena“. Ljubljana je imela takrat svoje vseučilišče, in mnogo višjih šol so ustanovili po mestih. Iz francoskih vojn sta nam posebno znana dva slavna čina naših vojakov, namreč pri trdnjavah Predil in Naborjet, kjer so se Hrvatje do zadnjega diha borili. Na Predilu in Naborjetu stojita dva spomenika v spomin tam padlim vojakom.

In tridesetletna vojna! Koliko gorja je povzročila! Prvi vzrok te vojne je bil ta, da so plemenitaši, ogorčeni, ker niso dobili od cesarja verske svobode, vrgli čez okno iz Hradčanov dva cesarska dostojanstvenika — Martinica in Slavato — in nekega pisarja. Tudi je bila takrat velika napetost med katoličani in luteranci, in slučaj je hotel, da so bila ravno češka tla ona, na katerih se je izvojeval ta boj. To napetost so še posebno podžigali francoski

vladarji iz bourbonske hiše, ker so bili nevoščljivi Habsburžanom zaradi njihove mogočnosti. To troje je dalo povod veliki, trideset let trajajoči vojni.

V začetku je bil poveljnik cesarski vojski Wallenstein. Ko je pa bil obdolžen veleizdajstva in umorjen, je zapovedoval cesarski vojski sin cesarja Ferdinanda III., Ferdinand. Ta je premagal Nemce pri Nördlingu, nakar so sklenili westfallski mir.

Sedaj so se pa pokazale zle nasledice te vojne. Vojaki so plenili okolo kakor podivjani. Število čeških prebivalcev se je skrčilo od 2.000.000 na 800.000. Dve stoletji je rabila Češka, da si je opomogla na prejšnje stališče. —

Pa tudi o ustavi se učimo pri zgodovini, o obcih pravicah in dolžnostih avstrijskih, o deželnih in državnih zborih i. t. d.

Ker imam zgodovino najrajša, zato mi tudi najbolj ugajajo zgodovinske knjige. Najlepša izmed zgodovinskih knjig se mi pa zdi „Kraljica Dagmar“, ki pripoveduje, kako se je katoliška vera širila na Češkem.

Na obisku pri stari materi.

